

Viite

Asia

ECOFIN-neuvosto 17.3.2020**Tiivistelmä**

Suomea kokouksissa edustaa valtiovarainministeri Katri Kulmuni.

Pääomamarkkinaunioni

Ecofin-neuvostolle esitellään korkean tason työryhmän väliraportti pääomamarkkinaunionista, joka julkistettiin helmikuussa 2020. Komissio tulee hyödyntämään raportin havaintoja arvioidessaan pääomamarkkinaunionia edistäviä sääntelytoimia ja niiden tarvetta tulevassa toimintasuunnitelmassa syksyllä 2020. Suomi kannattaa pääomamarkkinaunionin syventämistä kohti yhteismarkkinoita. Suomi toimi aktiivisesti pääomamarkkinaunionin nostamiseksi esille EU-puheenjohtajakaudellaan ja asiassa hyväksyttiin neuvoston päätelmät joulukuussa 2019. Suomi ottaa kantaa konkreettisiin suosituksiin, kun ne annetaan.

Solvenssi II

Ecofin-neuvosto käy periaatekeskustelun henki-, vahinko- ja jälleenvakuutusyritysten ja -ryhmien vakavaraisuutta, hallintoa ja valvontaa koskevasta ns. Solvenssi II -direktiivin (2009/138/EY) uudelleentarkastelusta. Kun komissio on järjestänyt aiheesta omat kuulemisensa sekä saanut Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen (EIOPA) neuvot, komission on määrä antaa lainsäädäntöehdotuksensa Solvenssi II -direktiivin uudistamiseksi vuoden 2021 alkupuolella. Ecofin-neuvostossa on kyse lähinnä ennakkovaikuttamisesta.

Suomi pitää ensisijaisena keinona asiakkaiden suojaamiseksi Solvenssi II -direktiivillä luotua täysharmonisoitua vakavaraisuussääntelyä sekä tehokasta ja mahdollisimman yhtenäistä valvontaa. Solvenssi II -lainsäädännön riskiperusteisuudesta on myös perusteltua pitää kiinni jatkossa. On tärkeää, että päätöksenteon tueksi komissio laatii perusteellisemman selvityksen lisäsääntelyn tarpeesta ja sitä tukevat vaikutusarvioinnit.

EU-ohjausjakso

Komissio esittelee vuoden 2020 maaraportit Ecofin-neuvostolle. Komission näkemys Suomen talouden tilasta sekä julkisen talouden kehityksestä on linjassa valtiovarainministeriön talousnäkemyksen kanssa. Komissio arvioi, että pitkällä aikavälillä Suomi on edistynyt maakohtaisten suositusten toimeenpanossa verraten hyvin. Sen sijaan vuonna 2019 hyväksytyjen suositusten osalta komissio pitää Suomen edistymistä vähäisenä. Komissio nostaa kuitenkin esiin hallituksen toimet osaamisen ja osallisuuden vahvistamiseksi, jotka vastaavat työmarkkinoita koskevaan suositukseen. Lisäksi kotitalouksien velkaantumiseen liittyvien riskien vähentämisessä on edistytty. Toimia työllisyysasteen nostamiseksi tulisi silti jatkaa. Suomi ottaa maaraportit tiedoksi.

Neuvostossa käydään myös temaattinen keskustelu ja näkemystenvaihto maakohtaisten suositusten täytäntöönpanoon ja hiilineutraaliutta edistäviin julkisiin ja yksityisiin investointeihin liittyen. Suomen näkemyksen mukaan investointeja koskeva horisontaalinen suositus, jolla pyritään tukemaan siirtymistä ilmastoneutraaliuuteen ja tuottavuuden parantamistavoitetta, on myös laajalti hallituksen tavoitteiden mukainen.

Muut asiat

Neuvostossa on esillä helmikuun G20-kokouksen seuranta. Neuvoston on myös tarkoitus antaa mandaatti talous- ja rahoituskomitealle valmistella EU:n yhteiset linjaukset huhtikuun G20-kokoukseen sekä EU:n yhteinen lausunto IMFC-kokoukseen. Lisäksi mahdollisesti hyväksytään neuvoston päätös ja suositus Romanian liiallisen alijäämän tilanteesta.

Aamiaisella on esillä taloustilanne, raportointi euroryhmästä, koronaviruksen vaikutus EU:n talouteen sekä Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki EBRD:n puheenjohtajan valintaprosessi.

Euroryhmä 16.3.

Euroryhmän asialistalla on kv. kokousten valmistelua, Kreikan 5. tiukennetun valvonnan raportti ja Itävallan päivitetty alustava talousarviosuunnitelma. Lisäksi laajassa kokoonpanossa on esillä EVM-sopimuspaketin poliittinen hyväksyminen ja yhteisen varautumisjärjestelyn aikaistettu käyttöönotto.

Asialista:

1. **Esityslistaehdotuksen hyväksyminen**
2. **A-kohtien luettelon hyväksyminen**
 - a) **Muiden kuin lainsäädäntöasioiden luettelo**
 - b) **(mahd.) Lainsäädäntöasioiden luettelo**

Lainsäädäntöasiat

3. **Muut asiat**
Käsittelyssä olevat rahoituspalvelualan lainsäädäntöehdotukset
= *Puheenjohtajavaltion tiedotusasia*

Ei-lainsäädäntöasiat

4. **Pääomamarkkinaunioni – Korkean tason foorumin väliraportti** s. 4
= *Esittely*
5. **Solvenssi II** s. 7
= *Periaatekeskustelu*
6. **Eurooppalainen ohjausjakso** s. 14
 - a) **2020 maaraportit ja perusteelliset tarkastelut**
= *Komission esittely*
 - b) **Maakohtaisten suositusten täytäntöönpano**
= *Näkemystenvaihto*
7. **Kansainväliset kokoukset** s. 19
 - a) **Helmikuun G20 kokouksen seuranta**
= *Puheenjohtajan ja komission informointi*
 - b) **G20 ja IMF:n Washingtonin 16.-19.4.2020 järjestettävien kevätkokousten valmistelu**
 - ☐ **G20 EU:n yhteiset linjaukset**
 - ☐ **IMFC:n lausuma**
= *Hyväksyntä*
8. **(mahd.) Neuvoston päätös liiallisesta alijäämästä Romaniassa ja suositus liiallisen alijäämän tilanteen lopettamisesta** s. 21
= *Hyväksyntä*
9. **Muut asiat**

Maanantai 16.3.2020

- 11.30 Makrodialogi
- 15:00 Euroryhmä s. 23
- 16:00 Euroryhmä, laajennettu kokoonpano

Tiistai 17.3.2020

- 09:00 Ecofin-aamiainen
- 10:00 Ecofin-neuvosto

Valtiovarainministeriö

PERUSMUISTIO

VM2020-00084

RMO Kirppu Paula(VM)

03.03.2020
JULKINEN

Asia

ECOFIN-neuvosto 17.3.2020, Bryssel;**4. Pääomamarkkinaunioni - Korkean tason foorumin väliraportti**

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 17.03.2020

U/E/UTP-tunnus

E 72/2015 vp, E 66/2017 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Ecofin-neuvostossa esitellään korkean tason työryhmän väliraportti pääomamarkkinaunionista (Interim Report of the High Level Forum on the Capital Markets Union). Raportti on julkistettu helmikuussa 2020. Talous- ja rahoituskomitea on käsitellyt väliraporttia 5.-6.3.2020.

Euroopan komissio tulee hyödyntämään lopullisen raportin havaintoja arvioidessaan pääomamarkkinaunionia edistäviä sääntelytoimia ja niiden tarvetta tulevassa komission toimintasuunnitelmassa syksyllä 2020.

Suomen kanta

Suomi kannattaa pääomamarkkinaunionin syventämistä kohti yhtenäismarkkinoita. Suomi toimii aktiivisesti pääomamarkkinaunionin nostamiseksi esille EU-puheenjohtajakaudellaan. Asiassa hyväksyttiin neuvoston päätelmät 5.12.2019.

Korkean tason työryhmä tulee esittämään konkreettisia toimia pääomamarkkinaunionin syventämiseksi vuonna 2015 aloitetun pääomamarkkinaunionihankkeen toteuttamiseksi. Suomi ottaa kantaa konkreettisiin suosituksiin, kun ne aikanaan annetaan. Ennakkoon annetut viitteet tulevista suosituksista näyttävät kuitenkin sopivan hyvin yhteen Suomen tavoitteiden kanssa.

Pääasiallinen sisältö

Pääomamarkkinaunionin kautta edistetään yritysten rahoituskanavien toimivuutta ja rahoituksen saatavuutta, rahoitusmarkkinoiden riskinjakoa (pankkikeskeisen rahoitusmarkkinan siirtymistä kohti sijoituspohjaista), rahoitusmarkkinoiden avoimuutta ja hinnoittelun läpinäkyvyyttä, ei-ammattimaisen sijoittajan osallistumisen lisäämistä ja sijoituskulttuurin edistämistä.

Tavoitteet osuvat yksiin Suomen kansallisten tavoitteiden kanssa. Neuvoston joulukuussa 2019 hyväksymät päätelmät sisältävät yleisemmän tason periaatteet pääomamarkkinaunionin syventämiseksi sekä yksityiskohtaisemmat toimenpiteet

kyseisten periaatetavoitteiden saavuttamiseksi. Tavoitteet kohdistuvat yritysten (erityisesti pk-yritysten) rahoituksen saatavuuden edistämiseen, rakenteellisten ja oikeudellisten esteiden tunnistamiseen ja poistamiseen rajat-ylittävien pääomavirtojen kasvattamiseksi, vähittäissijoittajien sijoitusten lisäämiseen pääomamarkkinoilla, kestävän kehityksen ja digitalisaation edistämiseen pääomamarkkinoilla sekä EU:n pääomamarkkinoiden riippumattomuuden, avoimuuden ja kilpailukykyyn vahvistamiseen.

Korkean tason työryhmä on väliraportissaan ilmaissut, että se tulee antamaan konkreettisia suosituksia muun muassa yritystoiminnan rahoituksen edistämiseksi, markkinarakenteiden tehokkuudesta ja ei-ammattimaisten sijoittajien aseman kehittämisestä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunta 13.3.2020

Eduskuntakäsittely

Valtioneuvoston selvitys pääomamarkkinaunionin luomista koskevasta komission toimintasuunnitelmasta (E 72/2015 vp, TaVL 19/2015 vp, SuVP 41/2015 vp)

Valtioneuvoston selvitys komission pääomamarkkinaunionia koskevan toimintasuunnitelman väliarvioinnista (E 66/2017 vp, TaVL 41/2017 vp)

Suuri valiokunta 29.3.2019, kirjallinen menettely 6.9.2019, 29.11.2019, 13.3.2020

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

Pääomamarkkinaunionin integraation syventämisen ja yritysten rahoitusvaihtoehtojen monipuolistamisen tavoitteena on lisätä EU:n rahoitusmarkkinoiden vakautta, luotettavuutta ja kansainvälistä kilpailukykyä. Asialla on todennäköisesti myönteisiä kansantaloudellisia vaikutuksia muun muassa yritysten kasvuun ja kilpailukykyyn sekä työllisyyteen. Yritysten ja kansalaisten sijoitusvaihtoehtojen lisäämisellä pyritään myös saavuttamaan myönteisiä taloudellisia vaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

A new vision for Europe's Capital Markets, Interim Report of the High Level Forum on the Capital Markets Union

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/RMO, lainsäädäntöneuvos Paula Kirppu, puh. 050 376 1462
VM/RMO, lainsäädäntöneuvos Janne Häyrynen, puh. 050 341 7242
etunimi.sukunimi@vm.fi

EUTORI-tunnus

EU/2015/1444, EU/2017/1054

Liitteet**Viite**

Sosiaali- ja terveysministeriö

PERUSMUISTIO

STM2020-00066

SVO Jokinen Juha(STM)

05.03.2020
JULKINEN

Asia

**ECOFIN-neuvosto 17.3.2020, Bryssel;
5. Solvenssi II:n uudelleentarkastelu;**

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 17.03.2020

U/E/UTP-tunnus

E 109/2010 vp, E 4/2015 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

ECOFIN-neuvosto käy henki-, vahinko- ja jälleenvakuutusyritysten ja -ryhmien vakavaraisuutta, hallintoa ja valvontaa koskevasta ns. Solvenssi II -direktiivin (2009/138/EY) uudelleentarkastelusta periaatekeskustelun 17.3.2020. Asiaa koskevia osakokonaisuuksia on käsitelty neuvoston talous- ja rahoituskomitean (EFC) ja rahoituspalvelukomitean (FSC) -kokouksissa 2016–2019.

Samaan aikaan Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen EIOPA on jo noin vuoden verran valmistellut Solvenssi II -direktiivin uudistamista koskevia selvityksiään ja neuvojaan komissiolle. EIOPA:n toimeksianto kattaa noin parikymmentä eri asiakohtaa. EIOPA:n toimeksiannon määräaika on 30.6.2020.

Euroopan komissio on myös aloittamassa valmistautumistaan Solvenssi II -direktiivin uudelleentarkasteluun. Komissio on toimittanut jäsenvaltioille eräistä osa-alueista (mm. elpyminen ja kriisinratkaisu sekä vakuutustakuujärjestelmät) kyselyitä, joihin on pyydetty vastaamaan mielellään maaliskuun 2020 loppuun mennessä. Sosiaali- ja terveysministeriö on parhaillaan valmistelemassa E-kirjelmää komission viimeisimpiin kysymyksiin vastaamiseksi. Nämä komission viimeisimmät asiakirjat perustuvat aiempiin konsultaatioihin. Komissio antoi heinäkuussa 2010 valkoisen kirjan vakuutustakuujärjestelmien kehittämistä, josta ministeriö laati E-kirjelmän (E 109/2010 vp, TaVP 136/2010 vp 5 §). Vuonna 2015 komissio julkaisi keskusteluasiakirjan ”An EU Recovery & Resolution Regime for Insurance” joka koski sekä vakuutustakuujärjestelmiä että vakuutusyhtiöiden taloudellista elpymistä ja kriisinratkaisua. Ministeriö laati keskusteluasiakirjasta E-kirjelmän, joka käsiteltiin eduskunnassa (E 4/2015 vp, TaVL 2/2015 vp).

Kun komissio on järjestänyt aiheesta omat kuulemisensa sekä saanut edellä mainitut EIOPA:n neuvot, komission on määrä antaa lainsäädäntöehdotuksensa Solvenssi II -direktiivin uudistamiseksi vasta vuoden 2021 alkupuolella (ensimmäinen kvartaali).

ECOFIN-neuvostossa 17.3.2020 kyse on siten lähinnä ennakkovaikuttamisesta.

Suomen kanta

Neuvostossa keskusteltavina olevat Solvenssi II -seikat

*Alhaisen korkotason markkinaympäristö

Suomi pitää ensisijaisena keinona asiakkaiden suojaamiseksi Solvenssi II -direktiivillä luotua täysharmonisoitua vakavaraisuussäntelyä sekä tehokasta ja mahdollisimman yhtenäistä valvontaa (E 4/2015 vp). Järjestelmän on perusteltua suojata vakuutettujen ja korvauksensaajien etua riittävän korkein vakavaraisuuspääomavaatimuksin myös negatiivisten korkojen markkinaympäristössä. Vähäisiä, hyvin arvioituja ja kohdennettuja mukautuksia voidaan harkita.

*Pääomamarkkinaunioni ja vihreän kehityksen ohjelma

Suomi korostaa, että Solvenssi II -lainsäädäntö on perustunut järjestelmän riskiperusteisuuteen. Tästä lähtökohdasta on perusteltua pitää kiinni jatkossakin. On aloitteita, joiden mukaan pääomamarkkinoita ja vihreän kehityksen investointeja tuettaisiin alennetuin vakavaraisuuspääomavaatimuksin. Ilmastonmuutoksen torjuminen on sinänsä kannatettava asia, mutta tätä ei voida toteuttaa vakuutusyriyten vakavaraisuusvaatimusten kautta vaarantamatta vakavaraisuusvaatimusten riskiperusteisuutta. Jos näitä poliittisluonteisia ohjelmia katsotaan tarpeelliseksi tukea ilman, että Solvenssi II -lainsäädännön riskiperusteisuuden vaatimusten voidaan osoittaa täyttyvän, päätöksiä tehtäessä on syytä noudattaa avoimuutta.

*Yhteismarkkinat ja tasapuoliset kilpailuedellytykset

Solvensi II -lainsäädäntö on lainsäätäjän toimenpitein mitoitettava siten, että vakuutetut edut turvataan mutta järjestelmän kustannustehokkuus säilytetään ja ylimitoitettua vaatimukset vakuutusyriyksille, valvojille ja taloudelle kokonaisuutena vältetään. Suomi siis suhtautuu avoimesti suhteellisuusperiaatteen mukaisen toiminnan lisäämiseen, lainsäätäjän asettamia puitteita ja reunaehtoja painottaen.

Tehokkaan eurooppalaisen valvonnan toteuttamiseksi Suomi kannattaa kansallisten vakuutusyriyten valvojien ja Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen EIOPA:n välisen yhteistyön ja tietojenvaihdon kehittämistä.

Elpyminen ja kriisinratkaisu sekä vakuutustakuujärjestelmät (vastattavina myös komission kyselyissä)

*Yleistä

Suomi ei ole katsonut aiheelliseksi uudelleenarvioida merkittävästi aiempia kantojaan.

Viitaten E 4/2015 vp -kirjelmään ja TaVL 2/2015 vp -vastaukseen, Suomi ymmärtää komission yleiset tavoitteet ja sääntelyn tärkeyden vakuutustoimialan vakaudelle ja sosiaalisten riskien hallinnalle, sen tarkastellessa henki- ja vahinkovakuutusyriyten sekä jälleenvakuutusyriyten taloudellista elpymistä ja kriisinratkaisumenetelmiä.

Vakuutustakuujärjestelmät ja vakuutusyhtiöiden taloudellista elpymistä ja kriisinratkaisua koskevat ehdotukset laajentavat Solvenssi II -direktiivin sääntelykehikkoa. Ennen kuin sääntelykehikon laajentamisessa voidaan edetä, on tärkeää, että päätöksenteon tueksi komissio laatii perusteellisemman selvityksen lisäsääntelyn tarpeesta ja sitä tukevat vaikutusarvioinnit lisäsääntelyn vaikutuksista. Kehittämisalitteet on katsottava kokonaisuutena.

*Elpyminen ja kriisinratkaisu

Solvenssi II -uudelleentarkastelua koskevat komission kysymykset perustuvat osaltaan EIOPA:n selvityksiin. Suomi katsoo, että vakuutusyhtiön oikeus tehdä liiketaloudellisia päätöksiä ja vastuu päätöksistä ovat lähtökohtaisesti erottamattomia. Suomen näkemyksen mukaan viranomaisten puuttumiskynnys tulisi lähtökohdiltaan pitää nykyisellä tasolla. Kun vakavaraisuuspääomavaatimukset täyttyvät, viranomaisten ei tule kuin poikkeuksellisesti ja ennalta tarkoin säädetyin edellytyksin puuttua vakuutusyhtiön päätöksentekoon. Asiaa on mahdollista arvioida toisin tilanteessa, jossa vakuutusyhtiön vakavaraisuuspääomavaatimus ei täyty ja vakuutetut edut vaarantuvat. Joka tapauksessa edellytetään, että lainsäätäjä asettaa reunaehdot sille, missä tilanteissa valvojalla on toimivalta puuttua vakuutusyhtiöiden päätöksentekoon.

*Vakuutustakuujärjestelmät

Suomi pitää olemassa olevia vakuutustakuujärjestelmiään riittävinä ja korvaustasoltaan kattavina. Suomi katsoo, että vakuutustakuujärjestelmien tarpeeseen vaikuttavat sosiaaliset syyt vaihtelevat jäsenmaittain ja ovat siten kansallisia. Siten myös niitä koskevan sääntelyn tulisi olla kansallista. Vakuutusmarkkinat ja kansallinen lainsäädäntö eri maissa poikkeavat olennaisesti toisistaan. Esimerkiksi se, miten keskittyneet markkinat ovat tai mikä eri vakuutuslajien rooli on sosiaaliturvan kokonaisuudessa tai sitä täydentävässä lisäturvassa on, vaihtelee maiden välillä merkittävästi. Erityistä huomiota tulee siten kiinnittää sääntelyn toimivuuteen ja järjestelmän kustannustehokkuuteen.

Jos vakuutusyritykset vakuutustakuun kautta joutuvat kantamaan riskin paitsi omista liiketaloudellisista päätöksistä, myös muiden yhtiöiden liiketaloudellisista päätöksistä, aiheuttaa tämä yksittäiselle yritykselle riskin joutua rahoittamaan muiden yritysten epäonnistumisia. Vakuutustakuun kautta liiketoiminnan odotettu tuotto on vakuutustakuujärjestelmässä mahdollisesti alhaisempi. Suomi ei pidä tällaista tilannetta tavoiteltavana. Yksi euroopanlaajuinen vakuutustakuujärjestelmä saattaisi aiheuttaa tartuntariskejä yli rajojen; komissio tai EIOPA ei ole kuitenkaan viimeisimmissä raporteissaan tai kyselyissään ollut enää harkitsemassa tällaista, eikä Suomi voisi hyväksyäkään tällaista yhden EU-tasaisen vakuutusjärjestelmän ehdotusta.

Pääasiallinen sisältö

*Alhaisen korkotason markkinaympäristö, pääomamarkkinaunioni ja vihreän kehityksen ohjelma

Neuvoston puheenjohtajan taustamuistiossa, joka on toimitettu jäsenvaltioille, on kuvattu hyvin yleisellä tasolla alhaisen (negatiivisen) korkotason markkinaympäristön vaikutuksia vakuutusyritysten toimintaan, sekä pääomamarkkinaunionin ja vihreän kehityksen ohjelman tavoitteita. Neuvoston puheenjohtajan taustamuistiosta tai muista

instituutioiden aikaisemmista selvityksistä ei ole juurikaan ilmennyt konkreettisia ehdotuksia ratkaisuksi eikä niiden vaikutusarvioita.

Konkreettisten toimenpide-ehdotusten, markkinatietojen ja vaikutusarviointien puuttuessa on vaikea arvioida tässä vaiheessa sitä, millaisia toimenpiteitä olisi tarkoitus tehdä esim. pääomamarkkinaunionin tai Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tukemiseksi.

*Elpyminen ja kriisinratkaisu sekä vakuutustakuujärjestelmät

Komission elpymistä ja kriisinratkaisua koskeva konsultointiasiakirja kattaa myös vakuutustakuujärjestelmät osana taloudellista elpymis- ja kriisinratkaisusääntelyä. Konsultointiasiakirja perustuu EIOPA:n ehdotuksiin uusista valtuuksista puuttua vakavaraisuutta uhkaaviin tilanteisiin aikaisessa vaiheessa, eli jo ennen kuin vakavaraisuuspääomavaatimus (engl. solvency capital requirement, SCR) on alitettu. EIOPA:n näkemyksen mukaan, valvonnasta vastaavilla viranomaisilla tulisi olla nykyistä laajempi harkintavalta päättää toimista tilanteissa, joissa yhtiön vakavaraisuus voisi vaarantua. Jäsenvaltioilta pyydetään näkemystä siihen, olisiko varhaisen puuttumisen valtuuksia lisättävä Solvenssi II -direktiivin tarkastelun yhteydessä. Kun Solvenssi II -direktiivi lähtökohdiltaan on täysharmonisointia, komissio pyytää vahvistusta tälle lähestymistavalle myös, kun kyse on varhaisesta puuttumisesta. Komission kyselyssä lähtökohtana on, että puuttuminen (elpymistilaan asettaminen) olisi mahdollista vasta, kun vakavaraisuuspääomavaatimus on alitettu.

Suomi ei yhdy komission arvioon siitä, että vakuutusyhtiöiden elpymistä, kriisinratkaisumekanismeja ja vakuutustakuujärjestelmiä koskevan lainsäädännön harmonisoimattomuus muodostaisi merkittävän esteen jäsenmaiden rajat ylittävälle vakuutusten tarjonnalle.

Komissio harkitsee EIOPA:n ehdotusta, että täsmennetään yhtiöiden velvollisuutta luoda suunnitelmat tilanteille, jossa vakavaraisuus voi olla uhattu. Yhtiöillä tulisi olla valmiit suunnitelmat myös tilanteissa, joissa pääomavaatimukset edelleen muodollisesti täyttyvät. Komissio pyytää jäsenvaltioiden kantaa vakuutusyhtiöiden velvollisuudelle luoda ennakoivat taloudellista elpymistä koskevat suunnitelmat sekä kriisienratkaisusuunnitelmat. Samassa yhteydessä komissio tiedustelelee jäsenvaltioiden kantaa suhteellisuusperiaatteen soveltamiselle kyseisten suunnitelmien osalta ja siitä, tulisiko nämä velvoitteet alistaa jonkin tai joidenkin tunnuslukujen arvoille.

Komissio harkitsee myös EIOPA:n ehdotusta, valvojille annetaan uusia toimivaltuuksia kriisienratkaisusääntelyyn. Komissio pyytää jäsenvaltioiden näkemyksiä EIOPA:n ehdotuksiin, joita ovat muun muassa valvonnasta vastaavan viranomaisen oikeus:

- leikata johdon bonuspalkkioita tai myöhentää niiden maksamista
- kieltää yhtiötä merkitsemästä uutta vakuutusliikettä, ja kieltää yhtiötä uusimasta nykyisiä vakuutussopimuksia vakuutuskauden umpeuduttua (asettaa nykyinen vakuutustoiminta run-off tilaan)
- myydä yhtiön osakkeita kolmannelle osapuolelle
- myydä yhtiön sijoituksia (varoja) tai velkoja kolmannelle osapuolelle
- sivuuttaa laissa olevat säännökset osakkeenomistajien tai vakuutuksenottajien suostumuksesta siirtää varoja tai velkoja
- kieltää vakuutuksenottajilta vakuutusten takaisinosto-oikeus
- kieltää jälleenvakuutusyhtiötä irtisanomasta jälleenvakuutussopimuksia, kun luovuttava yhtiö on asetettu kriisinratkaisusääntelyn kohteeksi
- jäädyttää johdannaisten ja arvopaperilainaussopimusten aikainen sulkeminen

- kieltää velkojaa hakemasta saataviaan kriisinratkaisutoimenpiteiden kohteena olevalta yritykseltä
- varmistaa IT-sovellusten toiminnallisuus, edellyttämällä ryhmittymän toisilta yhtiöiltä niiden ylläpitämistä
- asettaa selvitysmies johtamaan vakuutusyritystä, tai ottamaan se omaan johtoonsa
- oikeus leikata velkoja ja vakuutusvelkoja tai järjestää niitä uudelleen

Komissio harkitsee EIOPA:n ehdotusta, että jäsenvaltiot perustaisivat itsenäisen kriisinratkaisuviranomaisen, joka tarvittaessa voisi ottaa kriisiyhtiön hallintaansa.

Komission vakuutustakuujärjestelmiä (IGS) koskevassa konsultointiasiakirjassa pyydetään jäsenvaltioiden kantoja seuraaviin kysymyksiin:

- mitkä vakuutusluokat tai vakuutuslajit tulisi saattaa vakuutustakuujärjestelmien piiriin,
- mitkä olisivat ne kriteerit, joiden perusteella ratkaistaisiin, mitkä vakuutus sopimukset olisivat IGS kautta turvattu laajemmin kuin Solvenssi II -direktiivin nyky sääntelystä johtuu,
- tulisiko IGS kattavuus sitoa vakuutuslajin merkitykseen kansallisella vakuutusmarkkinalla,
- mikä on IGS järjestelmien tarkoitus ja funktio, vakuutuskorvausten varmistaminen vai vakuutusturvan jatkuvuuden varmistaminen,
- ottaen huomioon eri maiden vakuutusmarkkinoiden erot, miten minimiharmonisointitavoitteet olisi tarkoituksenmukaista määritellä,
- mitkä olisi tavoitteet vakuutuksenottajien ja edunsaajien minimikorvaustasolle, ja
- miten eri vakuutuslajien asema ja niiden tärkeys jäsenvaltioissa otetaan huomioon määriteltäessä korvaustaso.

Suomessa on kansalliseen lainsäädäntöön perustuvat vakuutustakuujärjestelmät, jotka koskevat liikennevakuutusta, lakisääteistä tapaturmavakuutusta ja potilasvakuutusta ja jotka varmistavat korvauksen täysimääräisesti myös vakuutusyhtiön maksukyvyttömyystilanteessa. Tällä hetkellä kaikkien Suomessa näitä vakuutuslajeja harjoittavien yhtiöiden on osallistuttava näiden lajien vakuutustakuujärjestelmien rahoittamiseen. (Liikennevakuutusdirektiivin uudistamisen yhteydessä on ehdotettu toisenlaista kotivaltioperiaatteeseen perustuvaa, korvausten hakemiseen ja vakuutustakuujärjestelmän rahoittamiseen liittyvää systeemiä, ks. U 53/2018 vp □ UJ 3/2020 vp).

Myös Suomen työeläkejärjestelmässä on yhteistakuu. Suomen työeläkejärjestelmä ei kuulu Solvenssi II -direktiivin soveltamisalaan, eikä tämän lajin yhteistakuu siksi ole EU:n tarkastelun kohteena.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Koska kyse ei vielä ole lainsäädäntöasiasta, oikeusperustaa ei ole määritelty.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Asia ei ole tässä vaiheessa käsiteltävänä Euroopan parlamentissa.

Kansallinen valmistelu

EU-valmistelujaosto Vakuutuspalvelut (EU16), kirjallinen menettely 4.3–9.3.2020.

Asiaa ei ole erikseen valmisteltu Ahvenanmaan maakunnan hallituksen kanssa.

EU-ministerivaliokunta 13.3.2020

Eduskuntakäsittely

Komission viimeisimmät kyselyt (lähinnä elpyminen ja kriisinratkaisu sekä vakuutustakuujärjestelmät) 2/2020: Asia toimitetaan E-kirjeenä eduskunnalle (tavoite: maaliskuu 2020).

Suuri valiokunta 13.3.2020

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Asioista säädetään vakuutusyhtiölaissa, ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetussa laissa ja Finanssivalvonnasta annetussa laissa.

Asia kuuluu valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

Taloudelliset vaikutukset

Komissio ei vielä ole laatinut vaikutusarviota. On kuitenkin selvää, että vakuutusyrityksille aiheutuisi lisäkustannuksia Solvenssi II -sääntelykehikon lisäksi asetettavista vaatimuksista. Täsmällisempiä taloudellisia vaikutuksia ei ole mahdollista ennakoida tässä vaiheessa.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

EU-jäsenvaltioiden jakolinjat: useat läntisen ja eteläisen Euroopan jäsenvaltiot kannattavat vakuutusyritysten kevyempiä vakavaraisuusvaatimuksia ja parempia elpymistä ja kriisinratkaisua sekä vakuutustakuujärjestelmiä koskevaa sääntelyä. Tämä siirtää painopistettä yhä enemmän asiakkaisen etujen heikentämisen suuntaan, erityisesti jos yhteisvastuuseen perustuvien vakuutustakuujärjestelmien toteuttaminen syystä tai toisesta käytännössä epäonnistuu.

Suomen linjausten painopiste on ollut eurooppalaisittain korostetun vakavaraisuuspääomamyönteinen ja Solvenssi II -direktiivin noudattamista ja ennakkollisen valvonnan merkitystä korostava. Suomalaisilla vakuutusyhtiöillä ei ole ollut erityisiä ongelmia vakavaraisuuspääomavaatimusten ylläpitämisen tai valvonnan kanssa edes finanssikriisin aikana. Yleisesti ottaen suomalaisten vakuutusyritysten vakavaraisuus on pysynyt pitkän aikaa hyvällä tasolla (tällä hetkellä vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuusvaatimussuhteen mediaani on noin 2.5 kertaa vastuiden määrä, henkivakuutusyhtiöiden vastaavasti melkein 2 kertaa vastuiden määrä). Lähtökohtaisesti vapaasti toimivilla yhteismarkkinoilla Suomi ei mielellään korostaisi jälkikäteisiä pelastusmenetelmiä.

Muun muassa Saksa ja Ruotsi sekä eräät itäisen Keski-Euroopan jäsenvaltiot (mm. CZ, SK) ovat olleet perinteisesti varovaisella linjalla, samansuuntaisesti Suomen kanssa, joskin hieman maltillisemmin. Saksa on tuleva neuvoston puheenjohtajavaltio eikä ole siten enää viime aikoina profiloitunut keskusteluissa (engl. Presidency silent mode).

Asiakirjat

- Commission Survey on Insurance Guarantee Schemes, 19 February 2020 (EGBPI)
- Commission Survey on Insurance Recovery and Resolution, 19 February 2020 (EGBPI)
- Neuvoston työasiakirja: Presidency non-paper on the Solvency II Review, 28 February 2020, WK 2332/2020 INIT
- Neuvoston työasiakirja: Solvency II Review, 6 March 2020, 6495/20

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

STM/ Neuvotteleva virkamies Juha Jokinen, +358 50 466 7702
juha.jokinen@stm.fi

EUTORI-tunnus

EU/2020/0069

Liitteet**Viite**

Valtiovarainministeriö

PERUSMUISTIO

VM2020-00091

KO Kekäläinen Antti(VM), Vartia
Laura(VM), Koponen Kristine(VM),
Koikkalainen Pasi(VM)

06.03.2020

JULKINEN

Asia

ECOFIN-neuvosto 17.3.2020, Bryssel**6. Eurooppalainen ohjausjakso:****a) Vuoden 2020 maaraportit ja perusteelliset tarkastelut;****b) Maakohtaisten suositusten täytäntöönpano**

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 17.03.2020

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

- a) Asiakohdassa komissio esittelee maaraportit. Raporteista on keskusteltu talous- ja rahoitusasioiden komiteassa 6.3.2020.
- b) Asiakohdassa käydään keskustelua maakohtaisten suositusten toimeenpanosta, ennen kaikkea koskien suositusta liittyen hiilineutraaliutta edistäviin julkisiin ja yksityisiin investointeihin. Keskustelua aiheesta on käyty talous- ja rahoitusasioiden komiteassa 6.3.2020 ja talouspoliittisessa komiteassa 20.2.

Komissio julkaisee vuoden 2020 maakohtaiset suositukset toukokuussa arvioituaan jäsenvaltioiden vakaus-/lähentymisohjelmissaan sekä kansallisissa uudistusohjelmissaan esittämiä suunnitelmia. Ecofin-neuvosto hyväksyy suositukset kesäkuussa, minkä jälkeen ne hyväksytään Eurooppa-neuvostossa.

Suomen kanta

- a) Suomi ottaa maaraporttien esitykset tiedoksi.
- b) Suomen näkemyksen mukaan investointeja koskeva horisontaalinen suositus, jolla pyritään tukemaan siirtymistä ilmastoneutraaliuuteen ja tuottavuuden parantamistavoitetta, on myös laajalti hallituksen tavoitteiden mukainen.

Pääasiallinen sisältö

- a) Vuoden 2020 maaraportit ja perusteelliset tarkastelut:

Keskeiset havainnot maaraporteista

Euroopan vihreän kehityksen ohjelma pyrkii vähentämään kasvihuonepäästöjä vuoteen 2050 mennessä ja siitä syystä myös maaraportit sisältävät analyysin kestävän

kehityksen teemoista. Jokainen maaraportti sisältää nyt ensimmäistä kertaa arvion YK:n kestävä kehityksen tavoitteista (SDG) jäsenmaassa ja maan edistymisestä SDG-tavoitteissa.

Vuoden 2020 maaraporteissa esitetään analyysi keskeisistä makrotalouden haasteista, joita jokainen jäsenvaltio kohtaa, mukaan lukien matala uudistusten täytäntöönpanoaste. Raportin perusteella jäsenvaltiot voivat ennakoida komission maakohtaisia suosituksia.

Edistyminen maakohtaisissa suosituksissa

Jäsenmaat ovat saavuttaneet edistysaskelia rahoituspalveluita ja työvoimapalveluja koskeissa suosituksissa. Sen sijaan julkisen talouden kestävyys vahvistamisessa ja palvelujen kilpailun avaamisessa ei ole edistytty.

Makrotalouden epätasapainojen purkaminen

Syksyn hälytysmekanismiraportissa nimettiin 12 maata perusteellisen tarkastelun kohteeksi (*in-depth review*). Nämä tarkastelut julkaistiin maaraporttien yhteydessä.

Liiallisia epätasapainoja kolmessa maassa

Italialla on liiallisia epätasapainoja liittyen julkisen velan suureen määrään, heikkoon tuottavuuskehitykseen, korkeaan työttömyyteen ja järjestämättömien luottojen korkean osuuteen.

Kreikka on nyt toista vuotta mukana ohjausjaksolla EVM:n sopeutusohjelman päättymisen jälkeen. Kreikalla on liiallisia epätasapainoja liittyen korkeaan julkiseen velan määrään, merkittävästi negatiiviseen ulkomaiseen varallisuusasemaan, suureen järjestämättömien luottojen osuuteen. Näiden lisäksi ongelmia ovat korkea työttömyysaste, joka on tosin laskussa, sekä matala kasvupotentiaali. Kreikka on tehostetun valvonnan piirissä ja se on sitoutunut jatkamaan taloutensa uudistamista.

Kyproksella liiallisia epätasapainoja aiheuttaa erityisesti suuri järjestämättömien luottojen määrä sekä korkea yksityinen, julkinen ja ulkoinen velka.

Epätasapainoja yhdeksässä maassa

Alankomaissa, Espanjassa, Irlannissa, Kroatiassa, Portugalissa, Ranskassa, Romaniassa, Ruotsissa ja Saksassa havaittiin makrotaloudellisia epätasapainoja jo vuonna 2019. Sen sijaan Bulgariassa makrotaloudelliset epätasapainot ovat lieventyneet viime vuoteen verrattuna ja komission on nostanut sen luokkaan "ei epätasapainoja".

Suomen maaraportti

Komissio arvioi, että Suomi on EU:n kehittyneimpien talouksien joukossa ja eturintamassa ennen kaikkea digitaalisissa teknologioissa ja puhtaasti energian innovaatioissa. Siitä huolimatta Suomella on merkittäviä haasteita, etenkin tuottavuuden lasku ja väestön ikääntyminen yhdistettynä vertailumaita alhaisempaan työllisyysasteeseen. Lisäksi tuotantoinvestointien taso Suomessa on edelleen alhainen verrokkimaihin nähden. Komission näkemys Suomen talouden tilasta sekä julkisen talouden kehityksestä on linjassa valtiovarainministeriön talousnäkemysten kanssa,

vaikka komission näkemys talouskehityksestä on valtiovarainministeriön riippumattoman ennusteen näkemystä positiivisempi.

Uuden hallituksen ilmoittamat keskipitkän aikavälin uudistussuunnitelmat näyttävät komission mukaan lupaavilta, vaikka ne saattavat kohdata poliittisia esteitä ja haasteita täytäntöönpanossa.

Komissio arvioi, että pitkällä aikavälillä Suomi on edistynyt maakohtaisten suositusten toimeenpanossa verraten hyvin. Noin 70 prosentissa suosituksista Suomi on edistynyt vähintään jonkin verran. Komissio arvioi raportissaan myös Suomen edistymistä vuoden 2019 hyväksytyissä maakohtaisissa suosituksissa. Komissio pitää Suomen edistymistä vähäisenä. Komissio nostaa kuitenkin esiin hallituksen toimet osaamisen ja osallisuuden vahvistamiseksi, jotka vastaavat työmarkkinoita koskevaan suositukseen. Toimia työllisyysasteen nostamiseksi tulisi silti jatkaa. Lisäksi kotitalouksien velkaantumiseen liittyvien riskien vähentämisessä on edistytty.

b) Maakohtaisten suositusten täytäntöönpano:

Maaliskuun talous- ja rahoitusasioiden neuvoston temaattinen keskustelu ja näkemystenvaihto liittyvät maakohtaisten suositusten täytäntöönpanoon ja hiilineutraaliutta edistäviin julkisiin ja yksityisiin investointeihin. Komission mukaan investoinnit on ollut pitkäaikainen tavoite eurooppalaisella ohjausjaksolla. Temaattisen keskustelun alustukset tulevat komission lisäksi Puolalta ja Saksalta.

Talouspoliittisessa komiteassa ja talous- ja rahoituskomiteassa käydyn keskustelun perusteella todetaan, että valtiovarainministereille on hyödyllistä saada keskustella haasteista ja esteistä, joita on siirryttäessä ilmastoneutraaliuuteen. Siirtyminen ilmastoneutraaliuuteen vaatii talouden muutosta, mistä syntyy kustannuksia, mutta on samalla mahdollisuus nykyaikaistaa EU:n pääomakantaa, palauttaa kilpailukyky kestäväällä tavalla ja lisätä lähentymistä. EU:n ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamiseksi tarvitaan merkittäviä julkisia mutta myös yksityisiä investointeja. Investointeja on pidettävä yllä, ja tämä edellyttää sekä julkisen että yksityisen sektorin toimia.

Vuoden 2019 ohjausjakso sisälsi investointeihin liittyviä maakohtaisia suosituksia (CSR) kaikille jäsenvaltioille. Monet näistä liittyivät ympäristöhaasteisiin keskittyen energiaan, ilmastonmuutokseen, verkostoihin ja ympäristönsuojeluun. Joidenkin suositusten tarkoitus on edistää siirtymää kohti energiayhdistelmiä, jotka helpottaisivat siirtymää kohti 2030 ja 2050 tavoitteita. Toiset suositukset taas kattavat energiatehokkuuden lisäämisen korkean energiantensiteetin vähentämiseksi joissakin maissa. Lisäksi joissakin suosituksissa vaaditaan kilpailukyvyyn parantamista vähentämällä kotitalouksien ja yritysten energiakustannuksia.

Komiteatason keskustelussa katsottiin, että eurooppalaisella ohjausjaksolla voi olla tärkeä rooli koordinoimassa ja ohjatessa kansallisia toimia pitkän aikavälin kestävä ja osallistavan kasvun suuntaan. Toisaalta esille nousi huoli siitä, että ohjausjaksoa ei kuormiteta liikaa ja että sen tärkeimpänä tehtävänä tulisi olla edelleen vakauden varmistaminen.

Keskustelussa tärkeimpiä esille nousseita asioita olivat esimerkiksi:

- hiilen hinnoittelu tavalla, joka asettaa oikean markkinasignaalin investointien ja innovaatioiden kannustamiselle ja johtaa siirtymää kohti ilmastoneutraalia taloutta.

- yksityisten investointien mobilisointi on kriittistä, mutta tämä edellyttää investointien esteiden poistamista ja yritysten erilaisten taloudellisten tavoitteiden huomioon ottamista (mm. lyhyemmän vs. pitkän aikavälin voitto).
- julkisen hyväksynnän puute ympäristöystävällisten investointien vaatimalle infrastruktuurille.
- arvioitaessa politiikan edistymistä olisi otettava huomioon vaadittujen muutosten keskipitkän ja pitkän aikavälin luonne (mm. Puolan siirtymän tilanne). Suositusten vuosittainen seurantajakso saattaa olla liian lyhyt ottaen huomioon rakennemuutosten syvyys.
- hyvin suunniteltu ja toimiva finanssipolitiikka, joka varmistaa julkisen talouden kestävyys, on edelleen välttämätöntä.
- energian hintojen nousulla on sosiaalisia vaikutuksia, ja tämä pitäisi huomioida siirryttäessä ilmastoneutraaliin talouteen. Kaikilla väestöryhmillä, alueilla ja jäsenvaltioilla ei ole samanlaista kykyä reagoida lyhyellä aikavälillä ilmastomuutoksen torjuntaan.
- Eurooppalainen ohjausjakso voi menestyksekkäästi ohjata investointeja kohti siirtymää, mutta sen on säilytettävä makrotaloudellinen painopiste. Suositusten olisi oltava laajoja ja keskittyä politiikan suuntaan eikä niiden tulisi olla yksityiskohtaisia, jotta jäsenvaltioiden olisi mahdollista räätälöidä toimia erityistilanteiden mukaan.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 13.3.2020

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 13.3.2020

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

(COM(2020) 150 final) Komission yksiköiden valmisteluasiakirja: Suomen maaraportti 2020. Oheisasiakirja komission tiedonantoon Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, Euroopan keskuspankille ja euroryhmälle. Talouspolitiikan EU-ohjausjakso 2020: rakenneuudistusten edistymisen arviointi, makrotalouden epätasapainojen ehkäisy ja korjaaminen ja asetuksen (EU) N:o 1176/2011 nojalla tehtyjen perusteellisten tarkastelujen tulokset.

(SWD(2020) 500-527 final) Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Central Bank and the Eurogroup. 2020 European Semester: Assessment of progress on structural reforms, prevention and correction of macroeconomic imbalances, and results of in-depth reviews under Regulation (EU) No 1176(2011).

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/KO, finanssineuvos Laura Vartia, p. 02955 30228

VM/KO, neuvotteleva virkamies Pasi Koikkalainen, p. 02955 30045

VM/KO, finanssiasiantuntija Antti Kekäläinen, p. 02955 30386

VM/KO, finanssiasiantuntija Kristine Koponen, p. 02955 30297
etunimi.sukunimi@vm.fi

EUTORI-tunnus

EU/2020/0696

Liitteet**Viite**

Valtiovarainministeriö

PERUSMUISTIO

VM2020-00089

KVR Nikitin Minna(VM)

06.03.2020
JULKINEN

Asia

ECOFIN-neuvosto 17.3.2020, Bryssel;**7. Kansainväliset kokoukset****a) Helmikuun G20 kokouksen seuranta****b) G20 ja IMF:n Washingtonin 16.-19.4.2020 järjestettävien kevätkokousten valmistelu**

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 17.03.2020

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu**a) Helmikuun G20-kokouksen seuranta**

Maaliskuun Ecofin-neuvostossa puheenjohtaja ja komissio informoivat helmikuussa Riadissa pidetystä G20-maiden valtiovarainministereiden ja keskuspankkien pääjohtajien kokouksesta.

b) G20 ja IMF:n Washingtonin 16. – 19.4.2020 järjestettävien kevätkokousten valmistelu

Ecofin-neuvosto antaa EFC:lle mandaatin valmistella huhtikuun G20-kokoukseen EU:n yhteiset linjaukset sekä IMFC-kokoukseen EU:n yhteisen lausunnon.

Suomen kanta

Suomi ottaa tiedoksi puheenjohtajan ja komission raportin helmikuun G20-kokouksesta. Suomi hyväksyy mandaatin antamisen EFC:lle valmistella huhtikuun G20-kokoukseen EU:n yhteiset linjaukset sekä IMFC-kokoukseen EU:n yhteisen lausunnon.

Pääasiallinen sisältö

G20-maiden valtiovarainministereiden ja keskuspankkien pääjohtajien helmikuun kokouksessa keskusteltiin koronaviruksen vaikutuksesta maailmantalouteen. Kokouksessa oltiin yksimielisiä siitä, että kansainvälinen yhteistyö on välttämätöntä koronaviruksen ja sen maailmantaloudelle aiheuttamien vaikutusten torjunnassa. Ministerit ja pääjohtajat sitoutuivat seuraamaan koronaviruksen vaikutusta maailmantalouden kasvuun ja tekemään tarvittavia toimenpiteitä, jos maailmantalouden kasvuun liittyvät alasuuntaiset riskit toteutuvat. Koronaviruksen lisäksi riskejä ovat geopolitiittiset jännitteet, politiikkatoimenpiteisiin liittyvä epävarmuus sekä

kauppajännitteet, vaikka kansainväliseen kauppaan liittyvät jännitteet ovatkin viime aikoina hiukan laantuneet.

Washingtonissa oli tarkoitus järjestää 16. – 19.4. Kansainvälisen valuuttarahaston ja Maailmanpankkiryhmän kevätkokoukset. Kevätkokousten yhteydessä myös G20-maiden valtiovarainministerit ja keskuspankkien pääjohtajat pitävät perinteisesti kokouksen. Kansainvälinen valuuttarahasto ja Maailmanpankkiryhmä ovat ilmoittaneet, että huhtikuun kokoukset pidetään pääasiassa virtuaalisina, mutta tarkkaa tietoa kokousten formaatista ei vielä ole.

Kevätkokouksia varten EU valmistelee yhteiset linjaukset G20-kokoukseen sekä antaa EU-puheenjohtajamaan nimissä yhteisen lausunnon Kansainväliselle valuutta- ja rahoituskomitealle (IMFC). Ecofin-neuvosto antaa EFC:lle mandaatin valmistella sekä EU:n yhteiset linjaukset G20-kokoukseen että EU:n IMFC-lausunnon.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunta 13.3.2020

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 13.3.2020

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Asiakohtaan ei ole saapunut asiakirjoja

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/KVR, Erityisasiantuntija Minna Nikitin, 02955 30490
etunimi.sukunimi@vm.fi

EUTORI-tunnus

EU/2020/0090

Valtiovarainministeriö

PERUSMUISTIO

VM2020-00093

KO Kivistö Jarkko(VM)

09.03.2020
JULKINEN

Asia

ECOFIN-neuvosto 17.3.2020, Bryssel;**8. (mahd.) Neuvoston päätös liiallisesta alijäämästä Romaniassa ja suositus liiallisen alijäämän tilanteen lopettamisesta**

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 17.03.2020

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Neuvosto päättää liiallisen alijäämän olemassaolosta Romaniassa ja antaa suosituksen liiallisen alijäämän korjaamisesta.

Suomen kanta

Suomi katsoo, että päätös liiallisen alijäämän olemassaolosta Romaniassa on perusteltu ja yhtyy esitettyyn suositukseen.

Pääasiallinen sisältö

Joulukuussa 2019 Romanian hallitus hyväksyi finanssipoliittisen strategian vuosille 2020–2022, jossa arvioidaan julkisyhteisöjen nimellinen alijäämä kasvavan 3,8 prosenttiin vuonna 2019. Strategian mukaan alijäämä pysyttelee 3 prosentin yläpuolella vuosina 2020–21. Komissio ennusteen mukaan alijäämä kasvaa 7,7 prosenttiin vuoteen 2022 mennessä. Alijäämän kasvu johtuu etuuskien ja avustusten korotuksista sekä verojen alentamisesta. Koska alijäämän ylitys ei ole vähäinen, tilapäinen tai lähellä kolmea prosenttia, komission SEUT 126(3) artiklaan perustuva raportti 14.2.2020 tuli johtopäätökseen, että liiallisen alijäämän menettely on perusteltu, jonka jälkeen talous- ja rahoituskomitea (EFC) vahvisti tämän omassa lausunnossaan 24.2.2020.

Komission suositus neuvoston suositukseksi liiallisen alijäämän korjaamisesta on, että Romania korjaisi tilanteen vuoteen 2022 mennessä, siten että alijäämä olisi 3,6 % v. 2020, 3,4 % v. 2021 ja 2,8 % v. 2021. Normaalisti liiallinen alijäämä tulisi korjata heti seuraavana vuonna sen toteamisesta. Romanian tilanteessa komissio kuitenkin katsoo, että alijäämän nopea korjaaminen johtaisi talouskasvun liian nopeaan hidastumiseen ja siksi yhdellä vuodella pidennetty aika on perusteltu. Liiallisen alijäämän menettelyssä (Excessive Deficit Procedure, EDP) Romanialta edellytetään puolivuositista raportointia edistymisestä, ja sen on osoitettava ryhtyneensä vaikuttaviin toimiin 15. syyskuuta 2020 mennessä. Romanian hallitus toimii tällä hetkellä toimitusministeristönä.

Romania oli aiemmin liiallisen alijäämän menettelyssä vuosina 2009–2013. Lisäksi Romania on poikennut vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevän osan vaatimuksista ja ollut merkittävän poikkeaman menettelyssä vuodesta 2017 lähtien.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Neuvoston päätöksen oikeusperusta on SEUT 126(6) artikla ja suosituksen 126(7) artikla. Neuvosto tekee päätökset määräenemmistöllä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 13.3.2020

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 13.3.2020

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Proposal for a Council decision on the existence of an excessive deficit in Romania, 2020/0038 (NLE).

Analysis by the Commission services of the budgetary situation in Romania, Staff working document, SWD(2020) 53 final.

Recommendation for a Council recommendation with a view to bringing an end to the situation of an excessive government deficit in Romania, COM(2020) 91 final.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/EUS, Marketta Henriksson, finanssineuvos, p. 029 553 0441

VM/KO, Jarkko Kivistö, erityisasiantuntija, p. 029 553 0140

etunimi.sukunimi@vm.fi

EUTORI-tunnus

EU/2020/0725

11.3.2020

EURORYHMÄ 16.3.2020, Bryssel

Euroryhmä kokouksissa 16.3.2020 käsitellään alustavan asialistan mukaan seuraavia asioita:

- **Kv. kokousten valmistelu: taloustilanne, inflaatio- ja valuuttakurssikehitys**

Asiakohdassa valmistellaan kv. kokouksia, jotka pidetään pitkälti virtuaalimuodossa tänä keväänä. Keskustelu tulee keskittymään koronaviruksen vaikutuksiin, mutta asiakohdassa käydään kuitenkin puolivuositainen keskustelu inflaatio- ja valuuttakurssikehityksestä. Valuuttakurssikehitystä koskeva euroryhmän lausuma pidettäneen ennallaan.

Koronavirusepidemia varjostaa kansainvälisen talouden kehitystä lähikuukausina. Taloustilanteeseen vaikuttaa ennen kaikkea karanteenit ja muut rajoitustoimenpiteet, jotka vähentävät taloudellista aktiviteettia.

Euroryhmä piti laajennetussa kokoonpanossa (EU27) puhelinkokouksen 4.3., jossa arvioitiin koronaviruksen (COVID-19) leviämisen vaikutuksia jäsenmaiden talouskehitykseen ja rahoitusmarkkinatilanteen kehitystä, sekä keskusteltiin mahdollisista politiikkatoimista. Puhelinkokouksessa hyväksyttiin laajennetun euroryhmän julkilausuma, jossa korostetaan euroryhmän valmiutta koordinoituihin toimiin vahvan, kestävän kasvun saavuttamiseksi ja uusilta negatiivisilta riskeiltä suojautumiseksi. Asiaan liittyvää valmistelua jatketaan virkamiestasolla euroryhmän työryhmässä ja siihen palataan tässä euroryhmän kokouksessa.

Inflaatio euroalueella hidastui loppuvuonna 2019, ja pysynee vaimeana myös jatkossa. Valuuttakurssikehityksen osalta nykyisessä epävakaassa taloustilanteessa valuuttakurssi-heilahtelujen mahdollisuus on suuri.

- **Kreikka – 5. tiukennetun valvonnan raportti**

Kreikka irtautui kolmesta peräkkäisestä rahoitustukiohjelmastaan vuonna 2018. Ohjelman jälkeen Kreikka asetettiin tiukennettuun ohjelman jälkeiseen valvontaan. Rahoitustukea saanut maa asetetaan ohjelman jälkeiseen valvontaan, kunnes 75 % sen saamasta rahoitustuesta on maksettu takaisin. Valvontaa koskeva raportti perustuu komission yhteistyössä Euroopan keskuspankin (EKP), Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) ja Euroopan vakausmekanismin (EVM) kanssa tammikuun 2020 lopussa Ateenaan tekemän tarkastusmatkan tuloksiin. Raportti julkaistiin samanaikaisesti eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä julkaistun Kreikan maaraportin kanssa.

Kreikan talous on jatkanut kasvu-uralla. Viime vuoden talouskasvun odotetaan yltävän 2,2 prosenttiin ensisijaisesti turismisektorin ansiosta. Maa on onnistunut saamaan myös pitkäaikaista rahoitusta markkinoilta ongelmitta. Kotimaisen kulutuksen odotetaan kasvavan ja työllisyystilanteen kohenevan tänä vuonna. Työttömyysasteen odotetaan laskevan edelleen, mutta pysyttelevän kuitenkin edelleen yli 15 % tasolla.

Positiivista kehitystä varjostavat lukuisat riskit. Lähiympäristön geopolitiittinen tilanne on edelleen kireä ja uuden muuttoliikekriisin mahdollisuus on suuri. On vielä epävarmaa, miten huoli koronaviruksesta vaikuttaa turismikauteen. Lukuisat ohjelmien aikana eläkkeisiin tehtyjä leikkauksia koskevat oikeudenkäynnit voivat aiheuttaa valtiolle ennakoimattomia menoja, joiden suuruusluokkaa on vaikea arvioida.

Raportissa arvioidaan myös sitä, miten Kreikka on täyttänyt euroryhmälle kesäkuussa 2018 antamia sitoumuksia sopeutusohjelman aikana toteutettujen uudistusten jatkamisesta keskeisillä alueilla (finanssi- ja sosiaalipolitiikka, rahoitusvakuus, työmarkkinat, yksityistäminen, julkishallinto). Sitoumukset ulottuvat vuoden 2022 puoliväliin. Raportissa arvioidaan, että hallituksen lisätoimien ansiosta kaikki sitoumukset täyttyisivät viimeistään toukokuussa, jolloin seuraava valvontaraportti on määrä julkaista.

Kreikka ja toimielimet käyvät paraikaa keskusteluja tavasta, jolla muuttoliikkeestä aiheutuvat kulut voitaisiin ottaa huomioon perusjäämälaskelmissa nykyisen metodologian puutteiden paikkaamiseksi. Asiaan palataan seuraavassa valvontaraportissa.

Kreikka sitoutui ohjelman päättyessä ylläpitämään 3,5 % BKT:sta perusylijäämää vuoteen 2022 asti ja 2,2 % BKT:sta perusylijäämää edelleen vuoteen 2060 asti. Kreikka on ylittämässä perusylijäämätavoitteen viidettä vuotta peräkkäin, sillä maa todennäköisesti ylitti ohjelman mukaisen 3,5 % BKT:sta perusylijäämätavoitteen myös vuonna 2019. Tämän hetken tietojen valossa perusylijäämän arvioidaan olleen viime vuonna noin 4 % BKT:sta.

Korkeiden perusylijäämätavoitteiden saavuttaminen on kuitenkin osaltaan tarkoittanut sitä, että kasvua tukevat julkiset investoinnit ovat jääneet suunniteltua vaatimattomammiksi. Euroryhmä antoi joulukuussa eurooppalaisille instituutioille tehtäväksi tarkastella, miten ns. SMP/ANFA-tuottoja voitaisiin hyödyntää rahoitustarpeiden pienentämiseen tai yhteisesti sovittaviin, kasvua tukeviin investointeihin. Asiasta on tarkoitus raportoida euroryhmälle kesäkuussa.

Kreikan velkakirjojen jälkimarkkinakorot ovat alhaisella tasolla ja maan jälleenrahoitustarpeet vähäisiä tulevana vuosina. Kreikan takaisinmaksut euromaiden myöntämistä kahdenvälisistä lainoista alkavat 15.6.2020. Suomi maksoi Kreikalle 1,0 mrd. euroa kahdenvälisenä lainana, jotka maksetaan takaisin vuosina 2020-2041. Kreikka lyhentää tänä vuonna lainan pääomaa yhteensä noin 13,2 miljoonalla eurolla. Vuodesta 2022 alkaen lyhennykset vakiintuvat 50,3 miljoonan euron vuositasolle. Euroopan rahoitusvakuusvälineestä maksettujen lainojen takaisinmaksu alkaa vuonna 2023 ja EVM-lainojen takaisinmaksu vuonna 2034. Kreikalla on noin 23 mrd. euron kassapuskuri, jolla se voi tarvittaessa kattaa rahoitustarpeitaan seuraavien kahden vuoden ajan.

- **Muut asiat: Itävallan päivitetty alustava talousarviosuunnitelma - informaatiota prosessista**

Itävalta toimitti syksyllä vaaleista johtuen muuttumattoman politiikan alustavan talousarviosuunnitelman (Draft Budgetary Plan, DBP) vuodelle 2020. Uusi hallitus on hyväksymässä alustavan talousarviosuunnitelman maaliskuun puolivälissä ja budjetti on tarkoitus hyväksyä Itävallan parlamentissa ennen seuraavaa euroryhmää huhtikuun lopussa. Näin ollen kokouksessa annetaan mandaatti euroryhmätyöryhmälle (EWG) valmistella euroryhmän julkilausuma, joka hyväksyttäneen euroryhmän hiljaisella menettelyllä.

- **EVM-sopimus – sopimuspaketin poliittinen hyväksyminen**

Joulukuun eurohuippukokous vahvisti euroryhmässä saavutetun edistyksen Euroopan vakausmekanismista tehdyn sopimuksen (EVM-sopimus) uudistamisessa. Itse sopimuksen sisällöstä saavutettiin yhteisymmärrys, mutta avoimeksi jäi, liitetäänkö euromaiden velkakirjoihin sisällytettävien uusien yhteistoimintalausekkeiden (engl. Collective Action Clauses, CACs) ehdot EVM-sopimuksen liitteeksi vai ei. Asiasta on nyttemmin saavutettu yhteisymmärrys, jonka mukaan ehtoja ei liitetä sopimukseen. Tämä vastaa nykyistä käytäntöä.

Euroryhmän odotetaan saavuttavan yhteisymmärryksen paitsi EVM-muutossopimuksesta myös seuraavassa asiakohdassa tarkoitettua pankkien kriisinratkaisurahastoa koskevan valtiosopimuksen muutossopimuksesta, johon tehtävät muutokset liittyvät yhteisen varautumisjärjestelyn mahdolliseen aikaistettuun käyttöönottoon. Alustavan aikataululuonnoksen mukaan molempien sopimusten allekirjoittamisen arvioitiin tapahtuvan 30.4.2020, mutta eräät jäsenmaat ovat ilmoittaneet, ettei allekirjoittaminen ole mahdollista ennen kesäkuuta.

- **Yhteisen varautumisjärjestelyn aikaistettu käyttöönotto – hallitustenvälisen sopimuksen muutoksen luonnoksen poliittinen hyväksyminen ja jatkoaskeleet**

Euroryhmän on tarkoitus poliittisesti hyväksyä vakausmaksujen siirrosta yhteiseen kriisinratkaisurahastoon ja rahasto-osuuksien yhdistämisestä tehtyä sopimusta koskeva muutossopimus. Muutossopimus liittyy yhteisen varautumisjärjestelyn mahdolliseen aikaistettuun käyttöönottoon, josta tehdään poliittinen päätös tämän vuoden loppupuolella eurooppalaisten instituutioiden riskien vähenemisarvion perusteella. Valtioneuvosto antoi asiasta eduskunnalle jatkoselvityksen (EJ 2/2020 vp) 13.2.2020 ja asian eduskuntakäsittely on edelleen kesken. Suuren valiokunnan lausunto kuitenkin valmistuu odotettavasti ennen euroryhmän kokousta.

Valtioneuvoston jatkoselvityksessä ilmaistun kannan mukaan Suomi voi lähtökohtaisesti hyväksyä, että mikäli varautumisjärjestely päätetään ottaa käyttöön aikaistetusti, samassa yhteydessä voidaan tehdä vakausmaksujen siirrosta yhteiseen kriisinratkaisurahastoon ja rahasto-osuuksien yhdistämisestä tehtyyn sopimukseen rajattuja muutoksia, joilla pankkisektorilta kerättävät ylimääräiset vakausmaksut tuotaisiin yhteisen taakanjaon piiriin samanaikaisesti varautumisjärjestelyn käyttöönoton kanssa eli ennen sopimuksessa tarkoitettua siirtymäkauden loppua.

Suomi muodostaa lopullisen kantansa varautumisjärjestelyn aikaistettuun käyttöönottoon eurooppalaisten instituutioiden (komissio, kriisinratkaisuneuvosto, Euroopan keskuspankki) tekemän pankkisektorin riskien vähenemisarvion ja oman itsenäisen riskien vähenemisarvionsa perusteella. Talousvaliokunta on yhtynyt valtioneuvoston kantaan puoltaen tätä varauksella (TaVL 4/2020 vp).

Muutossopimus (ml. EVM-muutossopimus) olisi tämän hetkisten tietojen perusteella tarkoitus allekirjoittaa aikaisintaan kesäkuussa. Allekirjoituksen yhteydessä annetaan mahdollisesti yhteinen julistus, jossa pankkiunioniin kuuluvat sopimusosapuolet toteavat pyrkivänsä viemään, siltä osin kuin mahdollista ja kansallisten vaatimustensa mukaisesti, kriisinratkaisurahastoa koskevan muutossopimuksen ratifiointia rinnakkain eteenpäin EVM-muutossopimuksen kanssa, ja joka tapauksessa niin pian kuin tarpeen varautumisjärjestelyn aikaistetun käyttöönoton kannalta, siten kun päätetään riskien vähenemisarvion valossa. Ratifiointiprosesseille on euroryhmässä hahmotellun alustavan aikataululuonnoksen mukaan varattu aikaa ensi vuoden toukokuuhun saakka.

LIITTEET

Asiasanat

Hoitaa

Tiedoksi
